

MILAN KUNDERA

---

slavnost
bezvýznamnosti

ROMÁN

V PŘEKLADU ANNY KARENINOVÉ

A S DOSLOVEM SYLVIE RICHTEROVÉ

ATLANTIS

Jakékoli adaptace filmové, divadelní,
televizní jsou zakázány

© Milan Kundera 2013

Translation and Translator's note © Anna Kareninová 2020

Epilogue © Sylvie Richterová 2020

SLAVNOST BEZVÝZNAMNOSTI

ISBN 978-80-7108-375-7

PRVNÍ DÍL / HRDINOVÉ SE PŘEDSTAVUJÍ
DRUHÝ DÍL / LOUTKOVÉ DIVADLO
TŘETÍ DÍL / ALAIN A CHARLES ČASTO
MYSLÍ NA SVÉ MATKY
ČTVRTÝ DÍL / VŠICHNI HLEDAJÍ
DOBROU NÁLADU
PÁTÝ DÍL / U STROPU POLETUJE PEŘÍČKO
ŠESTÝ DÍL / PÁD ANDĚLŮ
SEDMÝ DÍL / SLAVNOST BEZVÝZNAMNOSTI

Poznámka překladatelky (Anna Kareninová)

Doslov (Sylvie Richterová)

POZNÁMKA PŘEKLADATELKY

Překlad je pro mne neustálý kondicionál: „Jak by to napsal spisovatel, kdyby psal česky.“ Když Milan Kundera došel k názoru, že bych mohla přeložit do češtiny jeho francouzsky napsané romány, kondicionál se změnil: „Jak by to napsal spisovatel, když psal česky.“ Světový spisovatel, jehož čeština i francouzština zní jako souzvuk, v němž poznáme jeho hudbu. Říkám-li, že překladatel hraje na svůj nástroj hudbu napsanou pro nástroj jiný a má být na svém nástroji věrný té hudbě – teď byla přede mnou hudba skladatele, který ji složil sice pro „nástroj jiný“, ale na ten můj hraje mistrovsky. A já mám dostát nejen jeho hudbě, ale i jeho hře na můj nástroj.

Tím se změnil nejen kondicionál, ale i průpravy. Má představa o smyslu a etice úlohy překladatele se ucelovala od přelomu tisíciletí pod vlivem básníka Ezry Pounda, jeho překladů a jeho uvažování o překladu. Za svého učitele v těchto úvahách jsem považovala i básníka Petra Kabeše a jeho devízu „Přesnost je básnivost“. Pevnou oporou, k níž se vztahuji po celou dobu, mi také byl a je právě Milan Kundera a jeho postoje k zacházení s autorskými díly. Jeho esej „Překlad jedné věty“¹ je mi školou překladu. „Nechovejte se tu jako doma, příteli, já jsem vám přece nikdy neřekl: ‚Tady máte mou partituru a dělejte si s ní, co se vám zlíbí,‘“ cituje

¹ V knize *Kastrující stín svatého Garty*, Atlantis 2006.

Milan Kundera ze Stravinského dopisu dirigentu Ansermetovi². Lépe se to říct nedá. A když v „Umění věrnosti“ Milan Kundera píše: „Říká se: překlad je jako žena; buď věrný, nebo krásný. Neznám hloupější větu. Neboť překlad je krásný, jen když je věrný“³, je to úleva: konečně to někdo řekl!

Průpravy k přesnosti a věrnosti, abych se „nechovala jako doma“, se tentokrát soustředily nikoli na pročítání sekundárních pramenů a vnímání a rekonstruování hudby originálu jako u překladů Célinových románů a Poundových *Cantos*, ale především na důkladný průzkum českých knih Milana Kundery z hlediska jazyka, slovníku, skladby vět. A pak na jejich francouzské překlady, které spisovatel autorizoval. Věděla jsem, že sice dávám českou podobu spisovateli na základě jeho francouzského jazyka, ale zároveň že mi zdrojem musí být jeho vlastní český jazyk. Díky nakladatelství Atlantis jsem měla možnost v elektronické verzi českých knih Milana Kundery, které Atlantis vydal, podrobně dohledávat užití slov a vazeb, i zdánlivě nevýznamných spojek či běžných bezpříznakových příslovcí. Byla to nedocenitelná pomoc.

Během práce na překladu jsem také zjišťovala to, čeho jsem si nevšimla dřív jako čtenář a co by mi možná unikalo i při zkoumání literárním: že totiž Milan Kundera psal francouzsky dávno předtím, než odjel do Francie, psal francouzsky už ve svých českých románech, jeho české psaní myslí francouzskou syntaktickou přesností. Přicházela jsem na to

² V eseji „Nechovejte se tu jako doma, příteli“ (*Nechovejte se tu jako doma, příteli*, Atlantis 2006).

³ *Kastrující stín svatého Garty*.

pokaždé, když jsem použila nějaký typický postup francouzsko-českého překladu: chtěla jsem se vyhnout tomu, co se považuje za „nešikovnou poplatnost francouzštině“, chtěla jsem větu uhladit... a uvědomila si, že to není ani přesné, ani věrné, jen bezhlasé. Pokaždé jsem pak našla v českých knihách Milana Kundery právě ten obrat „syntakticky poplatný francouzštině“, který ale zazářil významem. Pro příklady citujme z toho, co kdysi vytýkal české verzi knihy *Nechovejte se tu jako doma, příteli* článek „Sám sobě překladatelem“: „*Namátkou několik příkladů: Vytýkáci konstrukce jako ‚Kdo mě zajímá, je romanopisec‘ či ‚To, co charakterizuje životopisy slavných lidí, je, že chtěli být slavní‘ jsou klopotné a hlavně zbytečné, protože čeština elegantně řeší takové situace pomocí slovosledu: Mě zajímá romanopisec. Životopisy slavných lidí charakterizuje to, že chtěli být slavní.*“ Jenže „elegantní“ slovosledy očividně mluví jinou řečí než spisovatel, naléhavost se vytrácí. Milanu Kunderovi jde o přesnost významu, věrnost myšlenky – a právě proto s bravurou používal vytýkáci a jiné vytýkané konstrukce od počátku, už tehdy, kdy se mu ještě nemohla předhazovat „klopotnost“ překladu. Je to s podivem: Autor má právo na svůj originální jazyk. Ale jakmile svůj originální jazyk svým originálním jazykem překládá, žádá se po něm elegantní uhlazený jazykový artefakt bez originality.

Jako překladatelka budu ještě snazší terč než spisovatel. Zde říkám: překlad *Slavnosti* měl postupně deset verzí, ke kterým jsem se znovu a znovu vracela právě s ohledem na české knihy Milana Kundery, abych došla co nejbliž k originalitě jeho jazyka, co nejdál od uhlazeného překladatelského artefaktu. Milan Kundera dostal překlad do ruky

v lednu 2020. Díky jeho paní Věře jsem během téměř dvouměsíční dennodenní korespondence s ní měla vzácnou možnost podobu překladu zpřesňovat. Blízkost, kterou jsem poznala mezi Paříží a Prahou, zůstane v srdci, myšlenkách i dalších překladech. Je-li překladatel převozník mezi domovem spisovatele a domovem svým, pak toto byla cesta, na níž převážel spisovatele z jeho domova do jeho domova. Snad tím převozník splatil alespoň zčásti radost z krajiny, jíž plul.

A. K.

V Praze, 9. března 2020

ATLANTIS

MILAN KUNDERA

SLAVNOST BEZVÝZNAMNOSTI

*Z francouzského originálu La fête de l'insignifiance
(Œuvre II. Édition définitive, Gallimard 2016)
přeložila a Poznámkou překladatelky opatřila Anna Kareninová*

Doslov Sylvie Richterová

Obálka, vazba a grafická úprava Boris Mysliveček

K vydání připravila Jitka Uhdeová

Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně roku 2020

jako svou 354. publikaci

Sazbu písmem Times připravil Vladimír Ludva

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

v Havlíčkově Brodě, Husova 1881

Počet stran 120

Tematická skupina 13

Vydání první

Knihy objednejte u svého knihkupce

nebo na adrese

ATLANTIS, spol. s r. o.

Česká 15

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz

www.atlantis-brno.cz